

ORIGINAL ARTICLE

Pathology of legal cases arising from sports activities

Keyvan Rostami Aghdam¹, Ahmad Mahmoudi^{2*}, Ebrahim Alidoust Ghahfarokhi³

1 MA of Sport Management,
University of Tehran

2 Assistant Professor, Department of
Sport Management, Faculty of Sport
Sciences and Health, University of
Tehran, Tehran, Iran.

3 Professor, Department of Sport
Management, Faculty of Sport
Sciences and Health, University of
Tehran, Tehran, Iran.

Correspondence:
Ahmad Mahmoudi
Email: Ah.mahmoudi@ut.ac.ir

Received: 19 Nov 2022
Accepted: 3 May 2023

How to cite

Rostami Aghdam, K., Mahmoudi, A. &
Alidoust Ghahfarokhi, E. (2024).
Designing a Simulation Model for The
Development of Organizational
Spirituality in Sports Organizations.
Applied Research of Sport Management,
12(4). 1-14.
(DOI:[10.30473/arsm.2023.66045.3721](https://doi.org/10.30473/arsm.2023.66045.3721))

ABSTRACT

The purpose of the present study was to Pathology of legal cases arising from sports activities. The current research is a type of applied research and is considered as exploratory research in terms of nature. The current research was a type of mixed research that used Q methodology as the main research method. The statistical population of the research was sports law experts, sports management, sports litigation lawyers, professors and active experts in the field of sports law in Tehran. Theoretical saturation was achieved by interviewing 21 Pundits, experts and specialists. The results showed six mental patterns regarding the injuries of the accident files caused by sports activities were discovered and identified with the aim of Q methodology and the criterion of interpretability of the factors. The six mental patterns that were identified were unethical mental pattern, managerial mental pattern, underwork mental pattern, human power mental pattern, facilities mental pattern and supportive mental pattern. In order to reduce the damages caused by sports activities, it is necessary to take measures to minimize these damages and provide a healthy atmosphere in these environments. By clarifying and creating the field of sports law, creating a sports law publication, raising the awareness of sports litigation lawyers, we can take a small step in this field.

KEY WORDS

Sports law, Sports events, Mental model, Q methodology.



پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی

سال دوازدهم، شماره چهارم، پیاپی چهل‌وهشتم، بهار ۱۴۰۳ (۱-۱۴)

DOI: 10.30473/arsm.2023.66045.3721

«مقاله پژوهشی»

آسیب‌شناسی پرونده‌های حقوقی ناشی از فعالیت‌های ورزشی

کیوان رستمی اقدم^۱، احمد محمودی^{۲*}، ابراهیم علی دوست قهفرخی^۳

چکیده

پژوهش حاضر با هدف، شناسایی الگوی ذهنی خبرگان در خصوص آسیب‌های پرونده‌های حوادث ناشی از فعالیت‌های ورزشی انجام شد. پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های کاربردی است که به لحاظ ماهیت از نوع پژوهش‌های اکتشافی محسوب می‌شود. پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های آمیخته بود که از روش شناسی کیو به عنوان روش اصلی تحقیق استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش متخصصین حقوق ورزشی، مدیریت ورزشی، وکیل‌های دعاوی ورزشی، اساتید و افراد متخصص فعال در زمینه حقوق ورزشی در تهران بود. با مصاحبه با ۲۱ نفر از خبرگان، صاحب‌نظران و متخصصان به صورت هدفمند اشباع نظری حاصل گردید. نتایج نشان داد که ۶ الگوی ذهنی در خصوص آسیب‌های پرونده‌های حوادث ناشی از فعالیت‌های ورزشی با معیار تفسیر پذیر بودن عامل‌ها کشف و شناسایی شد. الگوی ذهنی غیر اخلاقی، الگوی ذهنی مدیریتی، الگوی ذهنی کم کاری، الگوی ذهنی نیروی انسانی، الگوی ذهنی امکانات و الگوی ذهنی حمایتی این شش الگوی ذهنی بودند که شناسایی شدند. برای اینکه بتوان از آسیب‌های پرونده‌های حقوقی ناشی از فعالیت‌های ورزشی در امان بود باید تمهیداتی انجام شود تا این آسیب‌ها به حداقل برسند و یک جو سالمی در این محیط‌ها مهیا شود که با شفاف سازی و ایجاد رشته حقوق ورزشی، ایجاد نشریه حقوق ورزشی، آگاهی سازی وکلای دعاوی ورزشی می‌توان گامی هر چند کوچک در این زمینه برداشت.

واژه‌های کلیدی

حقوق ورزشی، حوادث ورزشی، الگوی ذهنی، روش شناسی کیو.

۱ کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
۲ استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
۳ استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

نویسنده مسئول:

احمد محمودی

رایانامه: ah.mahmoudi@ut.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۸/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۱۳

استناد به این مقاله:

کیوان رستمی اقدم، احمد محمودی، ابراهیم علی دوست قهفرخی (۱۴۰۲). آسیب‌شناسی پرونده‌های حقوقی ناشی از فعالیت‌های ورزشی. فصلنامه علمی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۱۲(۴)، ۱-۱۴.
(DOI:10.30473/arsm.2023.66045.3721)

حق انتشار این مستند، متعلق به نویسندگان آن است. ۱۴۰۳ ©. ناشر این مقاله، دانشگاه پیام نور است.

این مقاله تحت گواهی زیر منتشر شده و هر نوع استفاده غیرتجاری از آن مشروط بر استناد صحیح به مقاله و با رعایت شرایط مندرج در آدرس زیر مجاز است.



مقدمه

(تلویزیون)، رسانه‌های چاپی (روزنامه‌ها، کتاب‌ها ...) و رسانه‌های شنیداری (رادیو) بر ارتقای آگاهی از مسئولیت مدنی ورزشی ورزشکاران، مربیان، مدیران، داوران و تماشاگران تأثیر مثبت و معنی‌داری دارند و این چهار رسانه می‌توانند ۷۵ درصد تغییرات را در آگاهی مسئولیت مدنی ورزشی را پیش‌بینی کنند (میرسلیمانی و همکاران، ۱۴۰۰). در تحقیق دیگری شجاع و همکاران (۱۳۹۹) پژوهشی را تحت عنوان «تحلیل وضعیت آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش» انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که مولفه‌های نامطلوب شامل بیمه ورزشی، قوانین و مقررات، موارد متفرقه، مسئولیت‌های پزشکی و ثبت اطلاعات ورزشکاران و مولفه‌های مطلوب شامل نظارت و سرپرستی، استانداردهای مراقبت، تجهیزات و امکانات بود (شجاع و همکاران، ۱۳۹۹).

به صورت کلی حقوق ورزشی، مجموعه‌ای از قوانین، مقررات، هنجارها و اصولی است که چهارچوب معین و دستورالعمل مشخصی بر روابط افراد (مربیان، داوران، تماشاچیان، ورزشکاران، مدیران و سایر افراد) در محیط‌های ورزشی و در تمرینات و به ویژه مسابقات با هدف برقراری عدالت، ایجاد نظم، پیش‌گیری از بروز حوادث و حاکمیت قانون به وجود می‌آورد. در حوزه ورزش بروز سوانح و حوادث و اتفاقات در جریان تمرینات و مسابقات و رویدادهای ورزشی امری اجتناب‌ناپذیر است. موضوع حقوق ورزش کلیه تخلفاتی را دربرمی‌گیرد که در عرصه ورزش واقع می‌شود و به نحوی به حقوق دیگران لطمه وارد می‌کند. شرط اساسی آن خلاف قانون بودن است که با عناوینی چون جرم، شبه جرم، خطای محض عمد و غیرعمد طبقه‌بندی می‌شود و به دنبال آن واکنش جامعه که در اصطلاح حقوقی مجازات می‌نامند مطرح می‌شود که این مجازات‌ها بر اساس نوع، شدت و غیره جرائم متفاوت می‌باشد (رستمی اقدام، ۱۴۰۱). در دسته‌بندی دیگری حقوق ورزش شامل حقوق عمومی و خصوصی می‌شود. حقوق عمومی را می‌توان به طور کلی به عنوان قانونی توصیف کرد که بر روابط بین دولت و افراد و همچنین روابط بین افراد حاکم است و مستقیماً بر جامعه تأثیر می‌گذارد. قانون اساسی، حقوق اداری و حقوق جزا حوزه‌هایی از حقوق عمومی هستند که با حقوق ورزش تلاقی می‌کنند. حقوق خصوصی بر روابط بین افراد (یا شرکت‌ها) حاکم است. برنامه‌های کاربردی قانون ورزش شامل قراردادهای

امروزه ورزش به یکی از پرطرفدارترین موضوعات انسان امروزی بدل شده است. گسترش ورزش با مطرح شدن مسائل جدید همراه بوده که خود موجب رونق حقوق ورزش‌آمده است. از جمله این مباحث می‌توان به مسئولیت‌های حقوقی در ورزش اشاره کرد. در این میان مسئولیت مربیان و مدیران مؤسسات ورزشی در قبال ورزشکاران خود به دلیل وضعیت‌های پیش‌بینی نشده و تهدیدهای موجود در میادین ورزشی دوچندان شده است (طالب پور و شجاع، ۱۳۹۹). مسئولیت‌های افراد فعال در عرصه‌های ورزشی به ویژه مسئولیت مدنی آنان یکی از مسائل مهمی که در سال‌های اخیر بسیار نیازمند به توجه بوده است (نادریان و همکاران، ۱۴۰۰). مسئولیت مدنی^۱ باشگاه‌های ورزشی به عنوان یکی از شخصیت‌های حقوقی موضوع حقوق ورزش مبحثی بسیار حائز اهمیت است که علی‌رغم اهمیت فراوان آن، مطالعات در خور توجهی در این زمینه صورت نگرفته است. منظور از مسئولیت مدنی رفتاری است که شخص مرتکب می‌شود و هر لطمه و زیانی را به دیگران وارد می‌آورد و به موجب آن، مسئولیت جبران این خسارت را پیدا می‌کند (غفاری و نورشوق، ۱۳۹۱؛ موسی حسینی، ۱۳۹۶). در کنار مسئولیت مدنی باشگاه‌های ورزشی، مسئولیت مدنی مدیران، سرپرستان و مسئولان این اماکن ورزشی هم مطرح می‌شود. مدیران و مسئولان باشگاه‌ها مسئولیت اداره فعالیت‌های ورزشی و غیرورزشی مرتبط را بر عهده دارند و موظف هستند بدون دخالت در امور فنی ورزش‌ها، ایمنی همه کسانی را که در باشگاه حاضر می‌شوند اعم از ورزشکار، مربی، کارکنان و حتی همسایگان مجاور را در چارچوب وظایف خود تأمین نمایند. چرا که به استناد اصول کلی حقوقی اگر خسارت وارده به اشخاص یا اموال ناشی از تقصیر آنها باشد، شخصاً و نه به عنوان مسئول باشگاه در مقابل آن اشخاص دارای مسئولیت مدنی خواهند بود (نادریان و همکاران، ۱۴۰۰). در زمینه آگاهی از حقوق ورزش در حوزه مسئولیت مدنی ورزشی میرسلیمانی و همکاران (۱۴۰۰) تحقیقی را تحت عنوان «تأثیر رسانه‌های جمعی بر توسعه آگاهی از حقوق ورزش در حوزه مسئولیت مدنی ورزشی» انجام دادند. نتایج نشان داد که رسانه‌های جمعی شامل رسانه‌های اینترنتی (وبسایت‌ها و شبکه‌های اجتماعی)، سپس رسانه‌های دیداری

1. Sport
2. Sports law
3. Civil Liability

و اقدامات لازم برای محافظت از ایمنی بازیکنان را انجام نداده است. همان طور که حقوق ورزش به رشد و تکامل خود ادامه می‌دهد، وکلای ورزشی موضوعات حقوقی جدیدی برای توسعه و پیگیری دارند (فوستر، ۲۰۱۲). در بسیاری از ورزش‌های برخوردی نظیر فوتبال، خشونت بخش جدانشدنی از رقابت و عنصری مهم از موفقیت بازیکن و تیم است. برخی اوقات خشونت تعبیر به «رفتار جسورانه» می‌شود و از جمله عواملی محسوب می‌شود که به جدایی رشته‌های ورزشی کمک می‌کند. اعمال این نوع خشونت مجاز در ورزش نه تنها خطا محسوب نمی‌شود، بلکه در برخی ورزش‌ها آنقدر اهمیت دارد که یکی از چند فاکتور بازیکنان موفق در آن رشته ورزشی محسوب می‌شود. به طور کلی، در حوزه ورزش وقتی شخصی تلاش می‌کند حقوق خود را بدون آسیب رساندن به دیگران به دست آورد، گفته می‌شود که «ورزشکار جسوری» است. مهمترین چالشی که حقوق جزا برای مقابله با این نوع خشونت با آن مواجه است به عجز شدن این نوع خشونت با ذات ورزش برمی‌گردد که علم حقوق را در این دوراهی سرگردان و دچار تردید کرده است که آیا پرهیز از خطرها و آسیب‌ها را مقدم بدارد و بازی‌های خطرناک را منع کند یا به اشتیاق جامعه و خصوصاً جوانان پاسخ مثبت دهد و خطرها را پذیرا شود؟ لذا باید اذعان کرد موضعی که قوانین و مقررات ایران در خصوص این نوع خشونت در فوتبال اتخاذ کرده‌اند ناشی از فشار افکار عمومی و فایده‌های سیاسی، اقتصادی و اخلاقی ورزش فوتبال است که می‌توان از آن به عنوان خواست عرف یاد کرد (جوان جعفری بجنوردی و صادق، ۱۳۹۴). ترکی - بوزکورت^۴ و همکاران (۲۰۲۰) تحقیقی را تحت عنوان «بررسی آسیب جزئی ورزش برای حقوق» انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که ورزشکاران در معرض انواع مختلف نقض حقوق هستند که منجر به آسیب می‌شود (ترکی - بوزکورت و همکاران، ۲۰۲۰). در تحقیق دیگری براما^۵ (۲۰۲۲) پژوهشی با عنوان «بررسی حقوق ورزشکاران پیرامون حقوق بشر انجام داد» و در تحقیق بیان کرد که اعلامیه جهانی حقوق بازیکن یک قطعه اساسی ضروری برای دستیابی به هدف است و کمیته بین‌المللی المپیک نقش رهبری مرکزی را در دنیای ورزش ایفا می‌کند. با این حال، ورزش یکی از اکوسیستم‌هایی است که با چالش‌های دنیای امروز مواجه است.

تخلفات و قانون انجمن‌های خصوصی است که البته تمایزات در قانون به ندرت واضح است. بسیاری اوقات حقوق عمومی و خصوصی در زمینه‌هایی مانند کار و ضد انحصار تلافی می‌کنند (جیمز، ۲۰۱۷). نکته دیگری که در این بین وجود دارد این است که قانون ورزش ثابت نیست و در حوزه‌های مختلف می‌تواند مسائل متفاوت است. برای مثال خاریتونوف و همکاران (۲۰۲۱) پژوهشی را با عنوان «حقوق مالکیت فکری در حوزه ورزش» انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که ورزش‌های مدرن در ارتباط نزدیک با حقوق مالکیت معنوی در حال توسعه هستند، زیرا تنها از این طریق می‌توان یک ورزش را به طیف گسترده‌ای از تماشاگران و مصرف‌کنندگان منتقل کرد. در مفهوم گسترده‌تر می‌توان بیان کرد دامنه ارتباط بین مالکیت معنوی و حقوق ورزشی به طور مداوم در حال افزایش است و چنین مواردی را اکنون نه تنها می‌توان ثبت اختراع و علائم تجاری در ورزش نامید، بلکه حق چاپ، حقوق تصویر، دانش فنی در ورزش و مواردی مشابه را نیز می‌توان نام برد (خاریتونوف و همکاران، ۲۰۲۱). در تحقیق دیگری سانتوس^۶ و همکاران (۲۰۲۱) پژوهشی را تحت عنوان «تأثیر حقوق پخش بر روزنامه‌نگاری ورزشی» انجام دادند. نتایج نشان داد که وقتی حقوق پخش در دسترس نیست، وسعت و پیچیدگی اطلاعات جمع‌آوری شده توسط روزنامه‌نگاران برای تولید اخبار محدود شده است (سانتوس و همکاران، ۲۰۲۱). کانر^۷ و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی دیگر در حوزه حقوق صنفی با عنوان «پرونده نقض حقوق صنفی توسط تولیدکنندگان کفش ورزشی» به این نتیجه رسیدند که، طرفداران مقررات شبکه باید راه‌های مؤثرتری برای پاسخگویی به انگیزه شرکت برای به حداکثر رساندن سود بیابند و سودمندی طولانی‌مدت مقررات شبکه احتمالاً بستگی به این دارد که چقدر از آن استفاده کنند و برای تقویت آن اقدام کنند (کانر و همکاران، ۲۰۱۳).

در رابطه با ثابت نبودن قانون ورزش این گونه بیان می‌کنند که قوانین به اندازه هر مسابقه ورزشی غیر قابل پیش‌بینی است. همانطور که مسائل در ورزش همچنان در حال رشد و تغییر هستند، وکلای ورزش باید با مسائل در حال تحول کار کنند. یکی از مصادیق مسائل اخیر قانون ورزش، موضوع ضربه مغزی در تمامی رشته‌های ورزشی به ویژه فوتبال است. NFL با ادعاهای قانونی از سوی بازیکنانی روبرو است که می‌گویند NFL می‌دانسته است که این ورزش به طور غیرمنطقی خطرناک است

همکاران (۱۴۰۱) تحقیق با عنوان آسیب‌شناسی پرونده های حقوقی ورزش ایران در مراجع بین‌المللی انجام دادند. نتایج نشان داد ۸ مولفه اصلی شامل چالش‌های مرتبط با مذاکره، عقد قرارداد، اجرای قرارداد، طرح دعوی و شکایت، فساد و عدم نظارت، جو مدیریتی ورزش، ساختار حقوقی و محیط حقوقی بین‌المللی در ورزش وجود دارد. در تحقیق دیگری سوری و همکاران (۱۳۹۸) پژوهشی را با عنوان «تعیین موانع و روش‌های توسعه ابعاد نظام حقوق ورزش کشور» انجام دادند و دریافتند که مهم‌ترین موانع آموزشی، حقوقی، منابع انسانی و همچنین مهم‌ترین راه‌حل‌های توسعه حقوق ورزشی به ترتیب عبارتند از: منابع انسانی، آموزشی، حقوقی بودند. در عین حال، بعد موانع و سبک مدیریت تأثیری در توسعه ابعاد حقوق ورزشی نداشت. علی‌رغم تمامی اقدامات انجام شده، دانش حقوق ورزش در کشور از وضعیت مناسبی برخوردار نیست و تا رسیدن به وضعیت مطلوب و استاندارد فاصله زیادی وجود دارد. به طور کلی، تربیت نیروی انسانی مهم‌ترین عامل در توسعه حقوق ورزش است که باید از طریق توسعه بعد آموزشی به توسعه نظام حقوقی ورزش کمک کند (سوری و همکاران، ۱۳۹۸).

به صورت کلی تحقیقات پیشین در داخل ایران به موضوع تأثیر رسانه‌های جمعی بر توسعه آگاهی از حقوق ورزش در حوزه مسئولیت مدنی ورزشی، تدوین چارچوب مفهومی توسعه حقوقی ورزش در ایران، تحلیل وضعیت آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش، تحلیل حقوقی ابعاد خاص قراردادهای حمایت‌گری ورزشی، تعیین موانع و روش‌های توسعه ابعاد نظام حقوق ورزش کشور، بررسی میزان آشنایی معلمان تربیت بدنی با حقوق ورزش، ضرورت تشکیل فدراسیون حقوق ورزشی و نقش آن در پیشگیری از جرائم ورزشی و موضوعات این چنین پرداخته شده است و در تحقیقات خارجی نیز به تأثیر حقوق پخش بر روزنامه نگاری ورزشی، حقوق مالکیت فکری در حوزه ورزش، بررسی آسیب جزئی ورزش برای حقوق، بررسی احترام به حقوق در ورزش، تأثیر مقررات حقوق ورزشی بر تلویزیونی، پرونده نقض حقوق صنفی توسط تولیدکنندگان ورزشی و صادرات حقوق ورزشی به بازارهای خارج از کشور پرداخته شده است. لیکن تحقیقی جامع که به موضوع پرونده‌های حقوقی ناشی از فعالیت‌های ورزشی بپردازد براساس مشاهدات محقق وجود ندارد. لذا نیاز است در تحقیقی جامع این موضوع بررسی شود.

نتایج تحقیق راه‌هایی را نشان می‌دهند که در آن جهانی بودن ورزش اجازه می‌دهد تا چندین حقوق مختلف را در بر بگیرد. زیرا ورزش به راحتی می‌تواند به عنوان وسیله‌ای برای پیشبرد حقوق بشر به طور کلی مورد استفاده قرار گیرد.

شاید شناخته شده‌ترین حوزه حقوق ورزشی حقوق قراردادهای باشد. یک بخش آن به قراردادهای تجاری حوزه ورزش برمی‌گردد. بخش دیگر مورد اهمیت و برجسته ورزش قراردادهای بین ورزشکاران حرفه‌ای و تیم‌هایی است که آنها را به کار می‌گیرند. برای ورزشکاران ستاره، قراردادها می‌تواند میلیون‌ها دلار را شامل شود. قراردادهای نه تنها حقوق و پاداش‌ها را پوشش می‌دهند، بلکه شامل بندهایی رفتاری نیز می‌شوند که تضمین می‌کند بازیکنان در داخل و خارج از زمین درست رفتار می‌کنند. بازیکنان نه تنها با تیم‌های خود قرارداد دارند، بلکه با حامیان مالی خود نیز قرارداد دارند. یک قرارداد باید با دقت شرایط عملکرد را مشخص کند. البته قانون ورزش افراد بیشتری از ورزشکاران را شامل می‌شود. مربیان، مدیران و مربیان ورزشی نیز به قراردادهای ورزشی نیاز دارند. وکلایی که حقوق ورزشی را انجام می‌دهند اغلب هم تهیه‌کننده قرارداد و هم مذاکره‌کننده هستند وقتی بحث میلیون‌ها دلار وسط باشد (شراگ، ۲۰۱۸). رهبری و همکاران (۱۳۹۹) تحقیقی را تحت عنوان «تحلیل حقوقی ابعاد خاص قراردادهای حمایت‌گری ورزشی» انجام دادند. نتایج نشان داد که فقدان موازین حقوقی ناظر به قراردادهای حمایت‌گری در ایران، مواجهه با مسائل ویژه توافقات را به موازات توسعه خصوصی‌سازی در ورزش با چالش جدی مواجه خواهد کرد، از این رو باید به منظور نظام بخشی اصولی به این قراردادهای نسبتاً نوین، از راهکارهای مطلوب حقوقی دیگران، بهره جست (رهبری و همکاران، ۱۳۹۹).

توسعه حقوقی ورزش در همه کشورها مورد توجه قرار گرفته است و عوامل مهمی که در توسعه نقش داشتند بررسی شده است. سوری و همکاران (۱۴۰۰) به پژوهشی با عنوان «تدوین چارچوب مفهومی توسعه حقوقی ورزش در ایران» پرداختند و به این نتیجه رسیدند که آموزش، فرهنگ‌سازی حقوقی در ورزش و توانمندسازی نیروی انسانی با توجه به مسائل علمی و پژوهشی و نظارت و بازرسی حقوقی از مهم‌ترین عوامل توسعه حقوق ورزشی در کشور است (سوری و همکاران، ۱۴۰۰).

در زمینه حقوق ورزش و مسائل و موانع حقوق ورزشی در کشور موضوعاتی وجود دارد که مشکل‌ساز است. صدیقی و

و تمرینات ورزشی به وقوع می‌پیوندند، عادی بوده و مطابق نظر اکثر کارشناسان، جزئی از ورزش به حساب می‌آیند. بر همین اساس نیاز است تا در خصوص آسیب‌های پرونده‌های حوادث ناشی از فعالیت‌های ورزشی تحقیق انجام شود و نظرات افراد خبره بررسی شود. از همین رو این تحقیق به دنبال پاسخ به این سؤال است که الگوی ذهنی خبرگان در خصوص آسیب‌های پرونده‌های حوادث ناشی از فعالیت‌های ورزشی چیست؟

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های کاربردی است که به لحاظ ماهیت از نوع پژوهش‌های اکتشافی محسوب می‌شود. پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های آمیخته بود که از روش‌شناسی کیو (به دلیل شناخت آسیب‌ها به صورت کیفی و عمیق این روش انتخاب شد) به عنوان روش اصلی تحقیق استفاده شده است.

جامعه آماری و نمونه آماری در روش‌شناسی کیو بار معنایی متفاوتی با پژوهش‌های کمی دارند و متفاوت هستند؛ در این روش‌شناسی نیازی نیست تا نمونه آماری به صورت تصادفی انتخاب شود چرا که افراد به دلیل داشتن یک نظر خاص درباره موضوع مورد پژوهش به شکل کاملاً آگاهانه انتخاب می‌شوند تا الگوهای ذهنی از افراد متخصص استخراج گردد. نمونه تحت بررسی نیز کوچک می‌باشد، چراکه هدف تجزیه و تحلیل‌های عمیق بر روی تعداد افراد متخصص و خبره در زمینه مورد مطالعه بوده و تجزیه و تحلیل‌های سطحی مد نظر نمی‌باشد (خوشگویان فرد، ۱۳۸۶). در نهایت جامعه آماری این پژوهش شامل متخصصین حقوق ورزشی، مدیریت ورزشی، افراد مورد تأیید کانون کارشناسان دادگستری و وکیل‌های دعاوی ورزشی و افراد متخصص فعال در زمینه حقوق ورزشی بود که در تهران حضور داشتند. منظور از متخصصین حقوق ورزشی افرادی بود که تالیفاتی (کتاب، مقاله، طرح پژوهشی) در زمینه حقوق ورزشی داشتند و در این حوزه صاحب‌نظر محسوب می‌شدند. منظور از متخصصین مدیریت ورزشی افرادی بود که در سطح تحصیلات تکمیلی در رشته مدیریت ورزشی تحصیل کرده بودند و در پست‌های مدیریتی در زمینه حقوق ورزش دارای سابقه بودند. نمونه‌گیری در این تحقیق به صورت هدفمند انجام شد. در نهایت با مصاحبه با ۲۱ نفر از خبرگان، صاحب‌نظران و متخصصان اشباع نظری حاصل گردید. در مورد زمینه تحقیق سوالاتی در خصوص آسیب‌های پرونده‌های حوادث ناشی از فعالیت‌های ورزشی، الگوهای ذهنی خبرگان در خصوص پرونده‌های حوادث ناشی از فعالیت‌های ورزشی و اولویت‌بندی آنها مطرح شد.

ورزش در شرایط کنونی جهان، از جمله مسائل اساسی زندگی بشر است. حوادث و اتفاقات ورزشی به لحاظ توسعه آن در میان اقشار مختلف جامعه بسیار فراوان بوده و نظام‌های حقوقی کشور را درگیر خود نموده است. با توجه به خطرات و حوادث ناشی از ورزش و قراردادهای منعقد در سطح جامعه ورزشی و بین‌المللی می‌طلبید که برخورد حقوقی مناسب با حوادث و دعاوی حقوقی ورزش صورت پذیرد (نادریان، ۱۳۹۳). پرونده حقوقی زمانی شکل می‌گیرد که فردی در اموری مانند اختلافات رایج در قراردادها و خسارت دادخواستی به همراه مدارک و مستندات برای رسیدگی در قالب یک پرونده به دادگاه ارجاع دهد. منظور از پرونده‌های حقوقی ورزشی در این تحقیق پرونده‌های ورزشی موجود در قوه قضائیه می‌باشد که به دلیل تخطی از مجموعه قواعد و قوانین حاکم بر کل ورزش به وجود آمده است. تاکید تحقیق همان طور که در عنوان آمده است پرونده‌هایی است که ناشی از فعالیت ورزشی می‌باشد. انجام تحقیق در زمینه پرونده حقوقی ورزش از آن جهت اهمیت دارد که برخی از مسائل و موضوعاتی که در محیط ورزش رخ می‌دهد در سایر بخش‌ها وجود ندارد. برای مثال در زمینه بحث قراردادهای ورزشی حرفه‌ای مسائلی وجود دارد، در سایر قراردادها موضوعیتی ندارد. با ظهور رسانه‌های اجتماعی مسائل حقوقی بسیار بیشتر شده است و این موضوعات نیازمند بازرسی دقیق توسط نهادهای حقوقی ورزشی است تا اطمینان حاصل شود که از بازیکنان، افراد و ذینفعان ورزش محافظت می‌شود. برای بهبود هر وضعیتی نیاز به آسیب‌شناسی و تحلیل مناسب است. توسعه حقوق ورزشی بدون توجه به مشکلات و مسائل فعلی نمی‌تواند رخ دهد؛ لذا نیاز است در تحقیقی مسائل و مشکلات موجود به دقت مورد بررسی قرار گیرند.

در حقوق ورزش، هدف بالا بردن آگاهی‌های حقوقی جامعه ورزش، جلوگیری و کاهش حوادث ناشی از ورزش، تشریح وظایف و اختیارات مربیان و معلمین ورزش، ورزشکاران و مدیران و مسئولین ورزشی، مطلع نمودن جامعه ورزش از پیامدهای حقوقی تخلفات در ورزش، حفظ نمودن سلامتی جسمی و روانی ورزشکاران و مربیان و نیز مصون داشتن مدیریت‌های ورزشی از مسئولیت‌های قانونی می‌باشد. برخی از این حوادث باعث آسیب‌دیدگی جدی ورزشکاران یا نقص عضو و حتی در برخی موارد فوت آنان می‌شود. هر حادثه علتی دارد و علت مزبور می‌تواند مبنای ایجاد تقصیر و بررسی‌های حقوقی برای تعیین مقصر باشد. عامل بروز این حوادث و آسیب‌ها بسیار متنوع است. بعضی از حوادث و صدماتی که در جریان رقابت‌ها

یافته‌های پژوهش

براساس نتایج توزیع فراوانی سن مشارکت‌کنندگان پژوهش مندرج در جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود که بیشترین تعداد مشارکت‌کنندگان در دامنه سنی بیش از ۵۰ سال و ۳۱ تا ۴۰ سال بودند (۷ نفر معادل ۳۴ درصد).

براساس یافته‌ها مشخص شد که از ۲۱ نفر مشارکت‌کننده در پژوهش، ۱۳ نفر (۶۲ درصد) مرد و ۸ نفر (۳۸ درصد) زن بودند و مشاهده شد که بیشترین تعداد مشارکت‌کننده در پژوهش دارای مدرک کارشناسی (۷ نفر معادل ۳۴ درصد) و از کارشناسان رسمی دادگستری امور ورزشی (۱۱ نفر معادل ۵۲ درصد) بودند. بیشترین تعداد مشارکت‌کنندگان ۴-۷ سال و ۸-۱۰ سال سابقه فعالیت در حقوق ورزشی و پرونده‌های حقوقی ورزشی داشتند (۸ نفر معادل ۳۸ درصد).

روش جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش، روش کتابخانه‌ای (جهت جمع‌آوری فضای گفتمان) و پس از آن مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختاریافته بود. در ابتدا برای شناسایی آسیب‌های پرونده‌های حقوقی ناشی از فعالیت‌های ورزشی با استفاده از مصاحبه با خبرگان و شیوه کدگذاری باز، محوری و نظری دنبال شد چرا که این رویکرد الگوهای گسترده‌تر و متنوع‌تری را جهت تلفیق داده‌ها ارائه می‌دهد. در واقع این رویکرد به جای تحمیل نظریه به داده‌ها، نظریه‌ها را از بطن داده‌ها کنکاش می‌کند. سپس طراحی کارت‌ها و نمودار کیو جهت مرتب‌سازی نمونه‌های کیو انجام گرفت و با استفاده از روش کیو الگوهای ذهنی خبرگان شناسایی شد و در نهایت الگوهای ذهنی اولویت‌بندی شد. داده‌های حاصل از مرتب‌سازی عبارات کیو در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ و از طریق چرخش واریمکس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

جدول ۱. توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان پژوهش

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۱۳
	زن	۸
رده سنی	۲۰-۳۰	۲
	۳۱-۴۰	۷
	۴۱-۵۰	۵
	بیش از ۵۰	۷
سطح تحصیلات	دیپلم	۲
	کارشناسی	۷
	کارشناسی ارشد	۶
	دکتری	۶
سابقه فعالیت	۱-۳	۵
	۴-۷	۸
	۸-۱۰	۸
شغل	کارشناسان رسمی دادگستری امور ورزشی	۱۱
	استاد و افراد متخصص فعال در زمینه حقوق ورزشی	۹

که برخی از آنها از مصاحبه و برخی دیگر از مبانی نظری بوده البته تعداد نیز مشترک بودند. در نهایت ۲۹ عامل اصلی توسط خبرگان شناسایی شد و این گزاره‌ها در جدول ۲ آورده شد که از بین آنها الگوی‌های ذهنی در ادامه استخراج خواهد شد.

پژوهشگران بیان می‌کنند که عبارات کیو می‌تواند بین ۲۰ الی ۶۰ عبارت مختلف باشد که از مبانی نظری یا مصاحبه‌های عمیق استخراج می‌گردد ولی معیار دقیق و مشخصی برای آنها وجود ندارد. در پژوهش پیش رو تعداد ۳۷ عبارت و گزاره مختلف به دست آمد

جدول ۲. فاکتورهای مؤثر بر پرونده‌های حقوقی ناشی از فعالیت‌های ورزشی

کد عبارت	عوامل کیو	منبع استخراج	
		مصاحبه	مبانی نظری
۱	مشغله و هیجانات کاری زیاد وکلای ورزشی	*	
۲	فقدان حمایت‌های پزشکی و روان‌شناسی از کارشناسان رسمی دادگستری امور ورزشی	*	
۳	عدم امکان ثبت دادخواست الکترونیکی توسط وکلای دعاوی ورزشی	*	*
۴	عدم استفاده از ظرفیت نخبگان وکالی دادگستری	*	
۵	عدم تشکیل کارگروه وکلای خبره	*	
۶	دخل و تصرف افراد قدرتمند در پرونده‌ها	*	*
۷	عدم دقت و اتقان آرای قضایی	*	*
۸	عدم حمایت از انتشار نشریات، ماهنامه‌های حقوقی و نشریات علمی تخصصی حقوقی	*	
۹	کاهش سرمایه اجتماعی در برخورد‌های حقوق ورزشی	*	
۱۰	فقدان نشست‌ها و جلسات دانش افزایی حقوق ورزشی	*	*
۱۱	پیشنهاد رشوه به حقوق‌دان‌های ورزشی	*	
۱۲	پایین بودن میزان رضایت‌مندی و اعتماد مردم به وکلای ورزشی	*	*
۱۳	کمبود و محدودیت‌های منابع مالی	*	
۱۴	کمبود نیرو رسمی دادگستری در امور ورزشی	*	
۱۵	فقدان گزارش‌دهی شفاف و زمان‌بندی شده کانون‌های وکلا به اعضا	*	
۱۶	وجود فساد و تخلفات اداری	*	*
۱۷	ناکارآمدی فرآیند ابلاغ؛ امکان معطل نگه داشتن فرآیند رسیدگی و اجرای حکم‌ها	*	
۱۸	فقر حقوق ورزشی در اقشار مختلف جامعه	*	*
۱۹	حجم فزاینده پرونده‌های ورودی و موجود در مراجع قضایی	*	*
۲۰	کارچاق‌کن‌ها؛ عامل تهدید سلامت قضایی	*	
۲۱	اطاله دادرسی در محاکم	*	
۲۲	دخلت افراد غیر متخصص در زمینه امور ورزشی	*	*
۲۳	ضعف در مدیریت عمومی با تاکید بر برنامه‌ریزی	*	*
۲۴	شاهدان دروغین؛ تزلزل ادله اثبات دعاوی	*	*
۲۵	ضعف رسیدگی با تاکید بر اطاله دادرسی	*	*
۲۶	عدم استقلال مالی و اداری قوه قضاییه	*	*
۲۷	حجم بالای پرونده‌ها؛ بار سنگین قضات برای رسیدگی	*	*
۲۸	نبود توافق نظر در بین کارشناسان رسمی دادگستری امور ورزشی	*	*
۲۹	عدم تشکیل سامانه اداری وکلای حقوق ورزشی دادگستری	*	*

تأثیرات منفی و بی‌تأثیر) تقسیم کنند و سپس با توجه به دستورالعمل نمودار کیو، در خانه‌های مربوطه قرار دهد. در شکل شماره یک، نمونه‌ای از دسته‌بندی کارت‌های کیو توسط مشارکت‌کنندگان در قالب جدول شبه‌نرمال با توزیع اجباری آورده شده است.

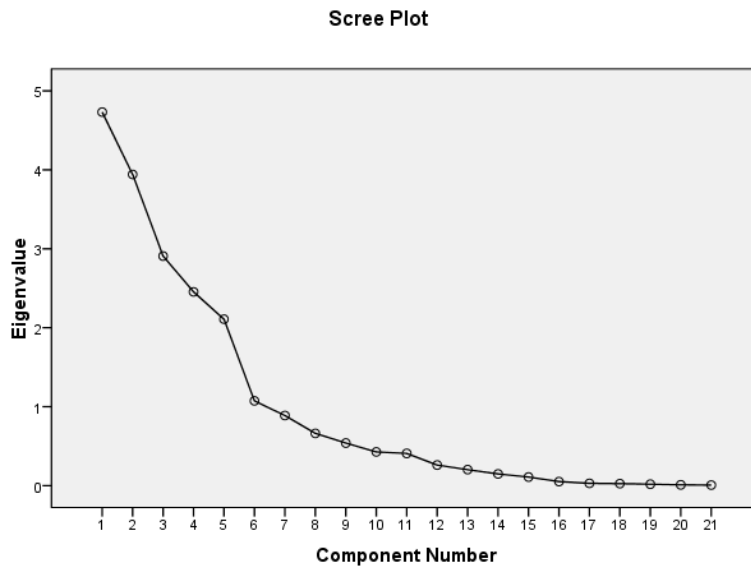
برای دسته‌بندی، یک نمودار کیو برای ۲۹ عبارت پژوهش به‌گونه‌ای تنظیم شد که توزیع نرمال داشته باشد و بتواند عبارات را از بیشترین تأثیر (+۴) تا کمترین تأثیر (-۴) رتبه‌بندی کند. نحوه مرتب‌سازی کارت‌ها بدین ترتیب بود که ابتدا از مشارکت‌کنندگان خواسته شد کارت‌ها را به سه دسته (کارت‌های تأثیرات مثبت،

کمترین تأثیر	پیوستار نزدیک به کمترین تأثیر			بی‌تأثیر	پیوستار نزدیک به بیشترین تأثیر			بیشترین تأثیر
	-۴	-۳	-۲		-۱	۰	+۱	
۱۹	۶	۱۵	۱۱	۱۶	۸	۲	۱۰	۱۴
۴	۲۲	۲۸	۲۵	۲۳	۲۶	۹	۱۷	۳
	۲۴	۲۱	۱۲	۲۰	۲۹	۷	۱	
			۵	۱۸	۲۷			
				۱۳				

شکل ۱. نمونه‌ای از مرتب‌سازی توزیع کارت‌های کیو

نمودار در واقع تغییرات ویژه داده‌ها می‌توان مشخص نمود که چه تعداد الگوی ذهنی از نمونه تحت بررسی استخراج شده است. باتوجه به داده‌های مورد بررسی تعداد شش الگوی ذهنی در خصوص آسیب‌های پرونده‌های حقوقی ناشی از فعالیت‌های ورزشی شناسایی شد.

باتوجه به تحلیل عاملی و روش‌شناسی کیو، الگوهای ذهنی خبرگان در خصوص آسیب‌های پرونده‌های حقوقی ناشی از فعالیت‌های ورزشی به دست آمد. برای اینکه بتوان این الگوهای ذهنی را به درستی بررسی نمود از نمودار سنگ‌ریزه‌ای استفاده شد. در این



نمودار ۱. نمودار اسکری پلات (سنگ‌ریزه) الگوهای ذهنی خبرگان در خصوص آسیب‌های پرونده‌های حقوقی ناشی از فعالیت‌های ورزشی

وارد فاز دوم تحلیل شده و ادامه فرآیند را انجام می‌دهیم. با استفاده از روش مولفه‌های اصلی به عنوان معمولترین روش استخراج عامل‌ها تحلیل عاملی استفاده شد. در جدول ۳ مجموع استخراج مجذور بارها و مجموع چرخشی مجذور بارها نشان داده شده است.

تحلیل عاملی کیو به مانند تحلیل عاملی اکتشافی در دو مرحله صورت می‌گیرد. در مرحله اول عامل استخراج شده و بعد وارد فاز دوم می‌شویم. در فاز دوم چرخش عاملی به گونه‌ای خواهد بود که داده‌ها قابل تفسیر باشند. اگر در مرحله اول تفسیر عامل‌ها به خوبی قابل تفسیر نبود یا نتوان آنها را به عنوان الگوی ذهنی در نظر گرفت

جدول ۳. میزان واریانس تبیین شده هر الگوی ذهنی

مجموع استخراج مجذور بارها		مجموع چرخشی مجذور بارها		جمع کل	درصد تجمعی	
درصد تجمعی	درصد از واریانس	درصد تجمعی	درصد از واریانس			
22.528	19.065	4.004	22.528	4.004	22.528	۱
18.770	35.699	3.493	18.770	3.493	18.770	۲
13.847	50.484	3.105	13.847	3.105	13.847	۳
11.688	63.421	2.717	11.688	2.717	11.688	۴
10.038	72.857	1.982	10.038	1.982	10.038	۵
5.112	81.982	1.916	5.112	1.916	5.112	۶

و بررسی قرار دادند. برای اینکه بتوان این شش عامل را که توسط خبرگان شناسایی شده را نشان داد که کدام الگوی ذهنی مربوط به چه کسی است از چرخش واریامکس استفاده شد که نتایج آن در جدول ۴ نشان داده شده است.

باتوجه به جدول ۳ خبرگان تحت بررسی شش عامل را از تحلیل عاملی کیو شناسایی کرد که این شش عامل به عنوان شش الگوی ذهنی در خصوص آسیب‌های پرونده‌های حوادث ناشی از فعالیت‌های ورزشی شناسایی شدند و حدود ۸۲ درصد از کل واریانس را مورد پوشش

جدول ۴. دسته‌بندی الگوهای ذهنی ششگانه خبرگان مورد بررسی

الگوهای ذهنی ششگانه						
6	5	4	3	2	1	خبرگان
				-113	.976	P3
					.970	P9
.106				-106	.948	P17
				-205	.945	P10
			-137	.960		P5
				.940	-130	P15
.179			-185	.890	-167	P14
	.156	.127	.117	.832		P20
		.105	.821			P13
		-111	.758		-153	P12
		-310	.733		-167	P7
	.210		.725		.204	P1
-166	-154	-306	.707	-150		P4
		.941	-145			P16
		.939	-144			P2
-140	-375	.694				P11
	.933	-139		.164		P6
-204	.884	-238				P19
.840	-257	-187	-137	.207		P18
.741		-300	-367		-244	P8
.693		.101	.122	-125	.298	P21

آن دسته از عوامل که دارای اهمیت بالاتری بودند شناسایی شدند و معیارهای مهم برای تفسیر کردن تحلیل‌های عاملی و عامل‌ها در نظر گرفته شد که در جدول ۵ به ترتیب اولویت الگوهای ذهنی خبرگان در خصوص آسیب‌های پرونده‌های حوادث ناشی از فعالیت‌های ورزشی مشخص شدند.

تعداد ۶ الگوی ذهنی در خصوص آسیب‌های پرونده‌های حقوقی ناشی از فعالیت‌های ورزشی با هدف روش‌شناسی کیو و معیار تفسیر پذیر بودن عامل‌ها کشف و شناسایی شد. از آنجایی که عقاید و نظریات در بین خبرگان مشترک بود دسته‌بندی‌های مجزایی برای این الگوهای ذهنی شناسایی شد. با توجه به خروجی نرم‌افزار SPSS و الگوهای ذهنی به دست آمده بارهای عاملی داده‌ها را با یکدیگر مقایسه کرده و تحلیل شدند.

جدول ۵. اولویت بندی الگوهای ذهنی خبرگان در خصوص آسیب‌های پرونده‌های حقوقی ناشی از فعالیت‌های ورزشی

الگوی ذهنی	گزاره	خبرگان
الگوی ذهنی غیر اخلاقی	دخل و تصرف افراد قدرتمند در پرونده‌ها پیشنهاد رشوه به حقوق‌دان‌های ورزشی وجود فساد و تخلفات اداری کارچاق‌کن‌ها؛ عامل تهدید سلامت قضایی شاهدان دروغین؛ تزلزل ادله اثبات دعاوی	P3, P9, P10, P17
الگوی ذهنی مدیریتی	عدم تشکیل کارگروه وکلای خبره فقدان نشست‌ها و جلسات دانش افزایی حقوق ورزشی فقدان گزارش‌دهی شفاف و زمان‌بندی شده کانون‌های وکلا به اعضا حجم فزاینده پرونده‌های ورودی و موجود در مراجع قضایی ضعف در مدیریت عمومی با تاکید بر برنامه ریزی عدم استقلال مالی و اداری قوه قضاییه نبود توافق نظر در بین کارشناسان رسمی دادگستری امور ورزشی	P1, P4, P7, P12, P13
الگوی ذهنی کم کاری	مشغله و هیجانانگیزی زیاد وکلای ورزشی عدم دقت و اتقان آرای قضایی پایین بودن میزان رضایتمندی و اعتماد مردم به وکلای ورزشی ناکارآمدی فرآیند ابلاغ؛ امکان معطل نگه داشتن فرآیند رسیدگی و اجرای حکم‌ها اطاله دادرسی در محاکم ضعف رسیدگی با تاکید بر اطاله دادرسی	P5, P14, P15, P20

خبرگان	گزاره	الگوی ذهنی
P6, P19,	حجم بالای پرونده‌ها؛ بار سنگین قضات برای رسیدگی عدم استفاده از ظرفیت نخبگان و کالی دادگستری کاهش سرمایه اجتماعی در برخوردهای حقوق ورزشی کمبود نیرو رسمی دادگستری در امور ورزشی فقر حقوق ورزشی در اقشار مختلف جامعه دخالت افراد غیر متخصص در زمینه امور ورزشی	الگوی ذهنی نیروی انسانی
P2, P11, P16	عدم امکان ثبت دادخواست الکترونیکی توسط وکلای دعاوی ورزشی عدم تشکیل سامانه اداری وکلای حقوق ورزشی دادگستری کمبود و محدودیت‌های منابع مالی	الگوی ذهنی امکانات
P8, P18, P21	فقدان حمایت‌های پزشکی و روان‌شناسی از کارشناسان رسمی دادگستری امور ورزشی عدم حمایت از انتشار نشریات، ماهنامه‌های حقوقی و نشریات علمی تخصصی حقوقی	الگوی ذهنی حمایتی

بحث و نتیجه‌گیری

اداری و پیچیدگی و مغایرت برخی از قوانین در امور اداری، باعث می‌شود که عده‌ای از این شرایط سوء استفاده کرده و به بهانه تسریع کار مردم با گرفتن پول از مراجعان، به پدیده کارچاق‌کنی و رشوه دادن و سایر کارهای غیر اخلاقی در نظام حقوق ورزشی کشور روی بیاورند. شناسایی گلوگاه‌های فساد، انتصاب افراد باصلاحیت در پست‌های حساس، تسهیل و تسریع در سیکل اداری و کوتاه شدن مسیر مردم در رسیدن به کارهای اداری و فعال بودن صندوق‌های ستاد خبری برای دریافت گزارش‌های مردمی در زمینه فساد، از مهم‌ترین راهکارهای مقابله با کارچاق‌کنی است. باتوجه به آسیب‌های الگوی ذهنی غیر اخلاقی پیشنهاد می‌شود سامانه رسیدگی مخصوص پرونده‌های ورزشی تهیه و تنظیم گردد تا جلوی کار کردن رشوه بگیرها و کارچاق‌کن‌ها گرفته شود. همچنین باتوجه به وجود بر اساس این سامانه و ثبت شدن شهادت‌های افراد، می‌توان شاهدان دروغین را براساس تعداد شهادت آن‌ها شناسایی کرد.

الگوی ذهنی دوم الگوی ذهنی مدیریتی بود که توسط خبرگان با اولویت دوم شناسایی شد. الگوی ذهنی مدیریتی در پژوهش حاضر شامل مواردی از جمله عدم تشکیل کارگروه وکلای خبره، فقدان نشست‌ها و جلسات دانش‌افزایی حقوق ورزشی، فقدان گزارش‌دهی شفاف و زمان‌بندی شده کانون‌های وکلا به اعضا، حجم فزاینده پرونده‌های ورودی و موجود در مراجع قضایی، ضعف در مدیریت عمومی با تاکید بر برنامه‌ریزی، عدم استقلال مالی و اداری قوه قضاییه و نبود توافق نظر در بین کارشناسان رسمی دادگستری امور ورزشی بود. نتایج با تحقیقات طالب‌پور و شجاع (۱۳۹۹)، فیروزپور (۲۰۲۱) همسو بود. تحقیق طالب‌پور و شجاع (۱۳۹۹) به بررسی پرونده‌های حقوقی در ورزش پرداخت و نشان داد که حجم فزاینده پرونده‌های ورودی به قوه قضاییه از جمله عواملی است که منجر به اطاله در فرایند رسیدگی

در این تحقیق شش الگوی ذهنی در خصوص آسیب‌های پرونده‌های حقوقی ناشی از فعالیت‌های ورزشی کشف و شناسایی شد. الگوی ذهنی اول الگوی ذهنی غیر اخلاقی بود که با اولویت اول توسط خبرگان شناسایی شد. الگوی ذهنی غیر اخلاقی در پژوهش حاضر شامل مواردی از جمله دخل و تصرف افراد قدرتمند در پرونده‌ها، پیشنهاد رشوه به حقوق‌دان‌های ورزشی، وجود فساد و تخلفات اداری، کارچاق‌کن‌ها؛ عامل تهدید سلامت قضایی و شاهدان دروغین، تزلزل ادله اثبات دعاوی بود. نتایج همسو با پژوهش توکلی تولایی و همکاران (۱۴۰۱)، صادق نیا و همکاران (۱۴۰۰) و شجاع و همکاران (۱۳۹۹) بود. قوانین و مقررات یکی از مولفه‌های شناسایی شده در تحقیق شجاع و همکاران (۱۳۹۹) بود که وضعیت نامطلوب مسئولیت‌های حقوقی در ورزش را نشان می‌داد. توکلی تولایی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهش خود نشان دادند که افراد کارچاق‌کن و رشوه بگیرها در پرونده‌های حقوقی دخیل هستند و باعث می‌شود که پول نامشروعی در این بین رد و بدل شود. نتایج صادق نیا و همکاران (۱۴۰۰) نشان داد که راهکارهای ترمیم آسیب‌های معنوی ناشی از جرم در حقوق ایران و حقوق تطبیقی این است که پرداخت غرامت به میزانی که قاضی تشخیص دهد، عذرخواهی و درج حکم در جراید است. در فرانسه روش‌های عذرخواهی، درج حکم در جراید و پرداخت غرامت باتوجه به قوانین و مصوبات شورای دولتی و دیوان عالی اتخاذ می‌شود. در آمریکا پرداخت غرامت تا سقف مشخص با مداخله هیئت منصفه انجام می‌گردد. در انگلستان نیز عذرخواهی و غرامت تحت شرایط خاص از سوی قربانیان مستقیم جرم قابل مطالبه است. پدیده کارچاق‌کنی به عنوان یک فساد اداری با کمال تاسف در برخی از دستگاه‌های اجرایی وجود دارد اما باید دلایل و علل بروز آن را ریشه‌یابی کرد. بوروکراسی

صورت گرفته در زمینه تدوین اصول اخلاق حرفه‌ای و کالت و اعمال ضمانت اجراهای عدم رعایت این اصول که شامل مسئولیت انتظامی، مدنی و کیفری می‌شود قابل تقدیر است، ولی کماکان جای خالی وجود یک آئین‌نامه تدوین شده مشخص در این زمینه بیش از پیش احساس می‌شود. تقریباً تمام حقوق دانان و قضات معتقدند که شفافیت و امکان نظارت عمومی بر قضات و آرای صادره از آن‌ها می‌تواند بر بالارفتن استحکام و اتقان آرای صادره و کاهش تخلفات کمک شایانی کند. برای اینکه این کم‌کاری‌ها جبران گردد و مردم به وکلای ورزشی اعتماد بیشتری داشته باشند باید پرونده‌های ورزشی همانند فرآیند مقالات ارسالی به یک نشریه باشند تا به سرعت به دست وکلای ورزشی خبره رسیده و پرونده بررسی گردد و سریعاً به بهترین جواب ممکن برسد. از این روی با توجه به الگوی ذهنی کم‌کاری پیشنهاد می‌شود کلیه آرا دادگاه‌ها بدون نام و مشخصات شاکیان و متهمان و خواهان‌ها و خواندگان با حفظ حریم خصوصی اشخاص، به نحوی که محتوای رأی منتشر شده موجب شناخته شدن اصحاب دعوی نگردد، جهت نقد و بررسی توسط حقوق دانان و آحاد جامعه منتشر شود.

الگوی ذهنی چهارم الگوی ذهنی نیروی انسانی بود که توسط خبرگان در اولویت چهارم شناسایی شد. این الگوی ذهنی در برگیرنده بحث‌های نیروی انسانی در پرونده‌های ورزشی بود که به عنوان آسیب شناسایی شدند. الگوی ذهنی نیروی انسانی در پژوهش حاضر شامل مواردی از جمله عدم استفاده از ظرفیت نخبگان وکلای دادگستری، کاهش سرمایه اجتماعی در برخوردهای حقوق ورزشی، کمبود نیروی رسمی دادگستری در امور ورزشی، فقر حقوق ورزشی در اقشار مختلف جامعه و دخالت افراد غیر متخصص در زمینه امور ورزشی بود. نتایج تحقیق همسو با تحقیقات سوری و همکاران (۱۴۰۰) و آقایی نیا (۱۳۹۹) بود. نتایج سوری و همکاران (۱۴۰۰) نشان می‌دهد نیروی انسانی با کیفیت نیروی انسانی از مهم‌ترین عوامل توسعه حقوق ورزشی در کشور می‌باشد. در پژوهش دیگری آقایی نیا (۱۳۹۹) به بررسی این موضوع پرداختند که تطابق مقررات با موازین شرعی مقنن در بند (ث) ماده ۱۵۸ قانون مجازات اسلامی علاوه بر ضرورت رعایت مقررات برای موجه بودن حوادث ناشی از عملیات ورزشی شرط دیگری را نیز اضافه کرده است و این مقررات هم مغایر موازین شرعی نباید باشد یعنی حقوق دان ورزشی که کار حقوقی در ورزش انجام می‌دهد باید موازین شرعی را نیز در دواعی خود موثر قرار دهد. یکی دیگر از آسیب‌های پرونده‌های ورزشی عدم استفاده از ظرفیت نخبگان و کالی دادگستری و کمبود نیروی انسانی در این زمینه است به طوری که آزمون حقوق ورزشی در ایران هر سال یک بار انجام می‌شود و تعداد کمی از افراد از آن مطلع هستند و نمی‌توان در این زمینه فرد متخصص حقوق ورزشی را با توجه به تعداد

می‌شود. همچنین فیروزپور (۲۰۲۱) در پژوهش دیگری نشان داد که پرونده‌های حقوقی در بخش کودکان در ایران بسیار زیاد می‌باشد و این موضوع آسیب‌زا می‌باشد. با توجه به پژوهش حاضر و پژوهش‌های همسو می‌توان بیان نمود که تعداد بالای پرونده‌های قضایی در ایران همواره یک موضوع بحث‌برانگیز بوده است. به روایت آمارها و اظهارات مقام‌های ارشد دستگاه قضایی کشور حجم پرونده‌های قضایی در ایران بسیار بالاست، به طوری که برخی آن را دو برابر استاندارد جهانی می‌دانند. برخی از پرونده‌های حقوقی در ورزش متأسفانه به برخی افراد غیر ورزشی حقوق دان سپرده می‌شود که در این امر آگاهی ندارند و یا به فرد ورزشی سپرده می‌شود که آگاهی حقوقی ندارد. از این رو با توجه به الگوی ذهنی مدیریتی پیشنهاد می‌شود پرونده‌های حقوقی به افراد خبره حقوق ورزشی سپرده شود که دانش کافی در این زمینه را دارند و حیطه بندی‌هایی نیز با توجه به نوع ورزش‌های مختلف به دلیل گستردگی صنعت ورزش انجام گیرد. میرسلیمانی و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیق خود در این زمینه تأکید بر استفاده از رسانه‌های جمعی برای ارتقای آگاهی داشتند. برگزاری دوره‌های دانش‌افزایی در این زمینه نیز بسیار مفید می‌باشد. دوره‌های دانش‌افزایی عموماً در قالب سخنرانی و با بهره‌گیری از دانش و تجربه اساتید حقوقی که تخصص حقوق ورزشی دارند و یا سایر رشته‌های مرتبط با موضوع برگزار می‌شود و هدف آن‌ها افزایش دانش و آگاهی افراد در زمینه موضوعاتی است که در تعامل با جامعه ورزشی خود به آن نیاز دارند.

الگوی ذهنی سوم الگوی ذهنی کم‌کاری بود که توسط خبرگان با اولویت سوم شناسایی شد. این الگوی ذهنی در برگیرنده موارد بحث‌های کم‌کاری و طفره رفتن در پرونده‌های ورزشی بود که به عنوان آسیب شناسایی شدند. الگوی ذهنی کم‌کاری در پژوهش حاضر شامل مواردی از جمله مشغله و هیجانات کاری زیاد وکلای ورزشی، عدم دقت و اتقان آرای قضایی، پایین بودن میزان رضایت‌مندی و اعتماد مردم به وکلای ورزشی، ناکارآمدی فرآیند ابلاغ، امکان معطل نگه داشتن فرآیند رسیدگی و اجرای حکم‌ها، اطاله دادرسی در محاکم، ضعف رسیدگی با تأکید بر اطاله دادرسی و حجم بالای پرونده‌ها، بار سنگین قضات برای رسیدگی بود. نتایج همسو با نتایج علی اکبری و شاکری (۱۴۰۱)، سوری و همکاران (۱۴۰۰) و سوری و همکاران (۱۳۹۸) بود. در همین راستا علی اکبری و شاکری (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی اعتماد به وکلا پیشنهاد کردند که رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای همچون رازداری، رعایت مصلحت موکل، انجام مورد وکالت، رعایت شئون وکالت، صداقت و درست‌کاری، وفاداری، رعایت ادب، انصاف و شجاعت در حرفه وکالت بر هر وکیلی در رابطه با موکلش لازم و ضروری به نظر می‌رسد. در نظام حقوقی ایران نیز اقدامات

ذهنی امکانات و کم بودن میزان دستمزدهای وکلای ورزشی در دعاوی حقوقی و پرونده‌های ورزشی پیشنهاد می‌شود در بخش دعاوی حقوقی درصدی را به پرونده‌های ورزشی از نظر مالی اختصاص دهند و افراد میل و تمایل خود را بیشتر به پرونده‌های ورزشی نشان دهند.

الگوی ذهنی ششم الگوی ذهنی حمایتی بود که توسط خبرگان با اولویت ششم شناسایی شد. الگوی ذهنی حمایتی در پژوهش حاضر شامل مواردی از جمله فقدان حمایت‌های پزشکی و روان‌شناسی از کارشناسان رسمی دادگستری امور ورزشی و عدم حمایت از انتشار نشریات، ماهنامه‌های حقوقی و نشریات علمی تخصصی حقوقی بود. صادقان و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی بیان کردند که سه مفهوم اصلی نرم‌افزاری، سخت‌افزاری و منابع انسانی و ۹ تم فرعی در مورد علل افزایش استناد شناسایی شد. از این رو مسئولان و دست‌اندرکاران در اماکن ورزشی به منظور پیشگیری از ایجاد پیامدهای حقوقی و مسئولیت‌های مدنی باید به این موارد توجه کنند. مهم‌ترین دلیل جستجوی اطلاعات، پیشبرد دانش تخصصی و پس از آن ارائه مقاله پژوهشی است که این یافته بیانگر نگرش علمی پاسخ‌گویان نسبت به رشته تخصصی خود است. کتاب‌ها (اعم از چاپی-الکترونیکی) و نشریات مهم‌ترین منابع رسمی کسب اطلاعات در رفع نیازهای اطلاعاتی و کلا هستند. در میان منابع غیررسمی، کتابخانه سازمان یا مؤسسه حقوقی، مهم‌ترین منبع کسب غیررسمی اطلاعات است؛ و موتور جستجوی گوگل رایج‌ترین موتور جستجوی مورد استفاده و کلا است. همچنین، مراجعه به کتابخانه و بازدید از تازه‌های کتاب خانه، بعد از مطالعه نشریات تخصصی، مهم‌ترین روش‌های روزآمدسازی اطلاعات هستند. با توجه به الگوی ذهنی حمایتی پیشنهاد می‌شود نشریه مخصوص حقوق ورزشی در ایران تاسیس گردد تا افراد خبره مقالات و تجربیات خود را در این زمینه به چاپ برسانند و در اختیار سایرین قرار دهند.

قانون مجازات اسلامی در خصوص حوادث ناشی از عملیات ورزشی استثنا قائل شده است و این حوادث را جرم ندانسته است البته مشروط بر اینکه حوادث ناشی از ورزش مطابق با مقررات بوده و با موازین شرعی هم مخالف نباشد. بنابراین اگر حادثه ورزشی ناشی از عمد و خطای شدید حادث شود که خارج از حدود مقررات است به لحاظ قانونی با مرتکب برخورد خواهد شد. باید تمهیداتی انجام شود تا این آسیب‌ها به حدقل برسند و یک جو سالم در این محیط‌ها ایجاد شود که با شفاف‌سازی و ایجاد رشته حقوق ورزشی، ایجاد نشریه حقوق ورزشی، آگاهی‌سازی وکلای دعاوی ورزشی می‌توان گامی هر چند کوچک در این زمینه برداشت. از محدودیت‌های تحقیق می‌توان به محدودیت دسترسی اشاره کرد. به این دلیل و با توجه به محدودیت‌های کرونا برخی از مصاحبه‌ها در فضای مجازی برگزار شد.

بالای پرونده‌های حقوقی موجود در ورزش شناسایی نمود؛ از این رو از مشکلات نیروی انسانی مواجهه با پرونده‌های حقوقی حجیم بسیار دشوار است. از سوی دیگر فقر حقوق ورزشی در اقشار مختلف جامعه و دخالت افراد غیر متخصص در زمینه امور ورزشی یکی از مشکلات دیگر است که افراد ورزشی تحصیل کرده اطلاعات حقوقی بسیار پایینی دارند، ورزشکار، مربی حتی مدیر باشگاه نیز اطلاع ندارد اگر اتفاقی در صحنه ورزشی که در آن درگیر است بیفتد باید چه کار کند. کارشناسان رسمی دادگستری در بخش ورزش نقش بسیار مهمی در محاکم قضایی از جهت احقاق و اجرای عدالت ایفا می‌کنند و این مهم‌ترین رسالت و وظیفه این مجموعه است. با توجه به اهمیت نیروی انسانی خبره در زمینه حقوق ورزشی پیشنهاد ایجاد رشته حقوق ورزشی از کارشناسی تا دکتری در ایران می‌شود تا به وسیله آن‌ها بتوان افراد نخبه حقوق ورزشی شناسایی نمود و در اختیار قوه قضایی کشور قرار داد.

الگوی ذهنی پنجم الگوی ذهنی امکانات بود که توسط خبرگان با اولویت پنجم شناسایی شد. این الگوی ذهنی در برگزیده بحث‌های فقدان برخی امکانات در پرونده‌های ورزشی بود که به عنوان آسیب شناسایی شدند. الگوی ذهنی امکانات در پژوهش حاضر شامل مواردی از جمله عدم امکان ثبت دادخواست الکترونیکی توسط وکلای دعاوی ورزشی، عدم تشکیل سامانه اداری وکلای حقوق ورزشی دادگستری و کمبود و محدودیت‌های منابع مالی بود. کریمی و نوروزی (۱۴۰۰) در پژوهشی به بررسی این موضوع پرداختند که مهم‌ترین دلیل جستجوی اطلاعات و کلا، پیشبرد دانش تخصصی و مهم‌ترین منابع برای رفع نیازهای اطلاعاتی حقوقی مقررات حقوقی، شرکت در کارگاه‌های آموزشی حقوقی و مقاله‌های مجله‌های علمی هستند. همچنین اهم مشکلات و کلا برای دستیابی به اطلاعات، پراکندگی اطلاعات حقوقی در منابع مختلف، قدیمی بودن بسیاری از منابع و ناکافی بودن منابع در زمینه حقوق معرفی شدند. اطلاعات تخصصی در زمینه موضوعات مربوط به ورزشکاران، تیم‌های ورزشی، مسابقات، شرایط و نحوه قراردادهای باشگاه‌ها، نقل و انتقال ورزشکاران بین باشگاه‌های ورزشی و غیره از جمله موارد و موضوعاتی است که هر از چند گاهی موضوع روز جرایم ورزشی می‌گردد و از باب اهمیت مخاطب فراوانی را نیز به خود جلب می‌نماید. کارشناس حقوق امور ورزشی لازم است علاوه بر سابقه فعالیت، تخصص لازم و شناخت کامل نسبت به موضوعات فوق‌الذکر، اطلاعات خود را در حوزه‌هایی که صلاحیت رسیدگی دارد را نیز همواره به‌روز و مطلع نگه دارد که این به روز بودن آنها باید یک پایه بنیادی داشته باشد به طوری که در سامانه اداری وکلای ورزشی در دادگستری تشکیل شود و از افراد خبره هر سال امتحانی مبنی بر اینکه آیا به روز هستند یا خیر گرفته شود و اطلاعات آنها سنجیده شود. با توجه به الگوی

از کلیه افراد و متخصصینی که در فرایند گردآوری داده‌ها به نویسندگان کمک نموده‌اند، کمال تشکر و سپاس را داشته باشند.

سپاسگزاری

این مقاله مستخرج از پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه تهران می‌باشد و نویسندگان این مقاله بر خود لازم می‌دانند

References

- Aghaei Nia, H. (2013). *Sports Law*, 13th Edition. Tehran: Mizan. (In Persian).
- Aghaei Nia, H. (2019). Criminal liability arising from sports operations. *Interdisciplinary Legal Research*, 1(1), 2-12. (In Persian).
- Aliakbari, R., & SHakeri, Y. (2022). Principles and Rules Governing Professional Ethics in the Legal Profession. *Fares Law Research*, 4(9), 199-216. (In Persian).
- Barma, S. R. (2022). A Study on Athletes Rights: Find Out the Position of Sports in Total Surroundings of Human Rights. *international Journal of Arts Humanities and Social Sciences Studies*, 7(2), 61-64.
- Connor, T., & Haines, F. (2013). Networked regulation as a solution to human rights abuse in global supply chains? The case of trade union rights violations by Indonesian sports shoe manufacturers. *Theoretical Criminology*, 17(2), 197-214.
- Farahani A., Keshavarz Lo., Sadeghi A. (2017). The Design of strategies in development Iran elite sport. *Applied Research of Sport Management*, Vol.5, No.3. pp:125-140. (In Persian)
- Firouzpour, K. (2021). Achievements of International law in fulfillment of right to health in disabled children. *Journal of Legal Research*, 20(46), 325-346.
- Foster, K. (2012). Is there a global sports law? In *Lex Sportiva: What is Sports Law?* (pp. 35-52). TMC Asser Press.
- Ghaderpour, E., Mirsoleymani, M., naderian, M. (2021). The Impact of Mass Media on the Development of Awareness of Sports Law in the Field of Sports Civil Liability. *Contemporary Studies On Sport Management*, 11(21), 1-15. (In Persian).
- Ghaffari, S., Noorsharq, J. (2012). The role of ethics in civil liability law. *International Legal Research*, 5(15), 110-138. (In Persian).
- James, M. (2017). *Sports law*. Macmillan International Higher Education.
- Javanjafari, A., & Safari, S. (2014). The Challenges of Criminal Law with regard to Athletes' Violence in Soccer. *Journal of Criminal Law Research*, 3(9), 57-81. (In Persian).
- Karimi, Z., & Noruzi, A. (2021). Legal Information Needs of Lawyers of Tehran City. *Library and Information Sciences*, 24(2), 166-192. (In Persian).
- Kharytonov, E., Kharytonova, O., Tkalych, M., Bolokan, I., Samilo, H., & Tolmachevska, Y. (2021). Intellectual property law in the field of sports: specifics of manifestations and features of legal regulation. *Cuestiones Políticas*, 39 (69), 530-546.
- Musa Hosseini, A. (2016). *Civil responsibility and its comparative study in Iranian and French law*, conference on modern researches of Iran and the world in management, economics, accounting and humanities. (In Persian).
- Naderian, F., Khatibi, A., Heydarinejad, S. (2020). Civil responsibility of sports clubs during the epidemic of the Covid-19 virus. *Research in educational sports*, 9(25), 43-64. (In Persian).
- Naderian, M., & Rahbari, S. (2014). *The Feasibility of the Establishment of Sports Law's Field* in the Master Degree of Iran's Universities. *Interdisciplinary Studies in Humanities*, 6(4), 19-32. (In Persian).
- Rahbari, E., Lajmorak, H. A. (2020). A Legal Analysis on Particular Aspects of Sport Sponsorship Agreements. *The Journal of Jurisprudential Law Perspectives*, 25 (89), 83-100. (In Persian).
- Rostami Kakah, K. (2022). *Pathology of legal cases arising from sports activities, master's thesis in sports management*, Faculty of Sports and Health Sciences, University of Tehran. (In Persian).
- Sadegh Nia, M., Mohammad Nasl, G., Khaja Nouri, Y. (2020). Solutions for repairing moral damages caused by crime in Iranian law and comparative law. *Criminal Law and Criminology Research*, 9(18), 303-325. (In Persian).
- Santos, S. M. D., Almela, J. S., & Souza, D. L. D. (2021). The Influence of Broadcasting Rights On Sports Journalism: A Study with Journalists On the Coverage of the Rio/2016 Paralympic Games. *Movimento*, 26, 1-15.
- Schrag, M. (2018). *The Sports Rules Book*. Human Kinetics, Incorporated.
- Sedighi, A., Alidoust Qahfarokhi, E., & Dehghan Ghahfarokhi, A. (2023). Pathology of Iranian Sports Legal Cases in International Courts. *Sport Management Journal* (online press).
- Shajie, K., Talebpour, M. (2019). Analysis of the state of awareness of legal responsibilities in sports. *Physiology and Management Research in Sports*, 12(3), 41-57. (In Persian).
- Soori, A., hematinejad, M., benar, N. (2021). Designing a Conceptual Framework for Law Development of Sport in Iran. *New approaches in sports management*, 9(33), 9-25. (In Persian).
- Suri, A., Hamtinejad, M. A. Banar, N., Rostami Chekalsari, E. (2018). Determining obstacles and ways to develop dimensions of the country's sports rights system. *Sports management studies*. (online press). (In Persian).
- Tavakoli, R., Shakeri, B., Jalali, M., & Rafsanjani Moghadam, M. (2022). Capacity of jurisprudence in legitimacy and monopoly of land and property transactions based on registration system. *Fiqh and Usul*. (online press). (In Persian).
- Turkeri-Bozkurt, H., & Bulgu, N. (2020). Is injury part of sports? A children's rights perspective. *International Review for the Sociology of Sport*, 55(1), 98-114.